

semblables. Car tous les chapitres séculiers des Pays-Bas accusent dans leur organisation, des liens de parenté très visibles.

La publication des quelques documents, placés en annexe, a été faite sans le moindre souci des règles communément admises aujourd'hui. Je sais bien que ces règles ne sont pas intangibles et qu'on peut parfaitement ne pas être d'accord sur leur interprétation littérale. Toutefois il semblera inadmissible de s'en affranchir totalement, au point de négliger l'emploi rationnel et logique des majuscules dans la transcription des noms propres de lieux et de personnes.

Plac. LEFEVRE

...

R. J. JORDENS, *De Hymnen van 't Norbertijner en Roomsche Getij- en Misboek volgens de oorspronkelijke maat verdietscht en toegelicht*. Met inleidend woord van Z. Hgw. Th. L. Heylen, bisschop van Namen. 8°. XVI en 240 blz. Tongerlo, Eucharistisch Bureau, 1926.

Waar een boek vrucht is van volhardenden arbeid en van groote toewijding, mag niet de verdiende hulde van waardeering en gelukwensch worden ontzegd. En, dat dit boek vrucht is van arbeid en toewijding, is een opvallende conclusie voor wie het ook maar even openslaat. Bij een werk van dezen aard is vitten zoo gemakkelijk; maar zélf doen is wat anders. In deze worde dan aan schrijver gebracht een gemeend en onverholen gelukwensch.

Waar echter een bespreking voor dit tijdschrift minder om bijzonderheidjes van taalkundigen of poëtischen aard moet bekommerd zijn, willen we alleen vanuit geschiedkundig standpunt een paar aanmerkingetjes maken.

Een premonstratenzer zal het ietwat jammer vinden dat, naast de roomsche, de hymnen van eigen ritus niet speciaal werden bezorgd. We bedoelen dit. Schrijver had voor de premonstratenzer geschiedenis heelwat nuttiger werk verricht door, althans in de gedrukte premonstratenzer koorboeken, de tekstontwikkeling van de hymne te vergelijken. Die ontwikkeling is doorgaans miniem, maar blijkt daarom te interessanter. Trouwens, die tekstvergelijking kon zonder groote inspanning gebeuren: door even te vergelijken de rijke verzameling zestiendeuwsche premonstratenzer breviers der abdij van Tongerlo, eerst onderling en dan met het exemplaar uit 1488 der abdij van Averbode, was de voornaamste arbeid gedaan.

Dan, het is spijtig dat schrijver zoo maar als "eigen aan de Norbertijnen" opgeeft de hymni, welke niet in het Romeinsche brevier aangetroffen worden, wanneer toch de Norbertijnen die meestal elders hebben ontleend. Een even opslaan der beide boekdeelen *Die Hymnen des Breviers* door Dr. Hans Rosenberg in de serie *Ecclesia orans* uitgegeven had hem daarin kostelijke wenken bezorgd.

Verder, met tal van zijn nota's onderaan de hymni, zal schrijver voor de rechtbank der geschiedkunde een klinkende veroordeeling oploopen. Waarom ook in die nota's bedenkingen plaatsen, die beslist onnoodig zijn en voortdurend het gevaar medebrengen bezijden de waarheid te staan.

Eén voorbeeld, nl. de "Plichtigheid van den H. Norbertus" (bl. 133-137).

Het officie ter eere van den H. Norbertus werd gemaakt door abt-generaal Despruets, in 1582-83. Rond 1605 echter werd dat officie gewijzigd tot den hedendaagschen vorm. Maar het was zeer interessant geweest ook de primitieve hymni te kennen. Verder, het is ons niet klaar, waarom, naast de andere Prosae, de prosa *Aeterni regis munera* (ter eere van den H. Norbertus) geen plaats vond. — Over de op bl. 135 aangebrachte nota's willen we niet vitten. Doch, waar schrijver op bl. 136 meent te moeten behandelen het onderscheid tusschen monnik en kanunnik geeft hij bedenkingen ten beste, die kant noch wal raken. De bewering, dat monniken doorgaans Paters worden geheeten, is glad in tegenspraak met de historische waarheid en met de aloude premonstratenzer traditie. Schrijver gelieve even na te zien het Obituarium van Prémontré waar, buiten de abten, alle *domini* monniken zijn. Wel integendeel, zoolang de premonstratenzer tradities hebben bestaan, heeft niet één premonstratenzer zich den aanspreektitel *domnus*, wijl kanunnik, opgevorderd. En, na het teloorgaan der premonstratenzer traditie, heeft het Algemeen Kapittel tot het einde toe gereageerd.

Waarom toch heeft schrijver dergelijke dingetjes in zijn werk binnengesmokkeld! Die ontsieren zijn werk en zullen de schouders doen ophalen bij alwie het verleden der Orde lang en druk heeft bestudeerd.

Buiten deze en andere punten, waarop détailcritiek haar ontevredenheid kan uitwerken, blijft echter het werk een bevoegde en zeer verdienstelijke onderneming, waarom moet geluk gewenscht.

Averbode.

E. VALVEKENS, O. Praem.

• • •